

prof. dr Jerzy Swoboda
Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy
im. Jana Długosza w Częstochowie

Częstochowa, 18.11.2020 r.

RECENZJA W PRZEWODZIE DOKTORSKIM
w dziedzinie sztuk muzycznych (ze wskazaniem na dyrygenturę)
pana magistra Mateusza Molędy

Zleceniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna w Krakowie, Wydział Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej - pismo z dnia 25.kwietnia 2019 r.. Zlecenie podjęte na podstawie art.11 ust. 1 z dnia 14 marca 2003 roku Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, tekst jednolity (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789 z późniejszymi zmianami), jak też Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku, w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskim i habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. 2018 r. poz. 261), zgodnie z art.179 ust.2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r.

Dotyczy:

Uchwały Rady Wydziału Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 15. kwietnia 2019 roku Nr 46/2019 w sprawie wyznaczenia mnie na recenzenta przewodu doktorskiego magistra Mateusza Molędy w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej: *dyrygentura*

Dokumenty załączone do wniosku o sporządzenie recenzji:

1. Wniosek Pana magistra Mateusza Molędy o wszczęcie przewodu doktorskiego skierowany do prof. dr hab. Wojciecha Wiślickiego Dziekana Wydziału Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 2.kwietnia 2019 r.
2. Wniosek Pana magistra Mateusza Molędy skierowany do prof. dr hab. Wojciecha Wiślickiego Dziekana Wydziału Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 2.kwietnia 2019 r. o uznaniu ekwiwalencji w szkolnictwie wyższym na podstawie umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Federalnej Niemiec sporządzonej w Warszawie dnia 23 lipca 1997 r., z której wynika (artykuł 6), że stopień naukowy uzyskany przez Doktoranta, udokumentowany dyplomem uzyskanym w Wyższej Szkole Muzyki, Teatru i Mediów w Hanowerze, jest tożsamy z polskim tytułem magistra.
3. Wniosek Pana magistra Mateusza Molędy skierowany do prof. dr hab. Wojciecha Wiślickiego Dziekana Wydziału Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 2.kwietnia 2019 r. o powołanie dr hab. Pawła Przytockiego na promotora jego

pracy na podstawie art. 14 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, tekst jednolity (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789 z późniejszymi zmianami), jak też Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku, w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskim i habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. 2018 r. poz. 261), zgodnie z art.179 ust.2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r.

4. Wniosek Pana magistra Mateusza Molędy skierowany do prof. dr hab. Wojciecha Wiśniewskiego Dziekana Wydziału Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 2.kwietnia 2019 r. o powołanie dr Iwony Sowińskiej-Fruhtrunk na promotora pomocniczego jego pracy na podstawie art. 14 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, tekst jednolity (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789 z późniejszymi zmianami), jak też Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku, w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskim i habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. 2018 r. poz. 261), zgodnie z art.179 ust.2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r.

Podstawowe dane o kandydacie:

Mateusz Molęda ur. w Dreźnie . Posiada obywatelstwo polskie i niemieckie. Edukację na szczeblu podstawowym i gimnazjalnym odbył w swoim rodzinnym mieście w latach 1993-1999. Krajowe Gimnazjum Muzyczne im. Karola Webera w Dreźnie w latach 1999-2006 było pierwszym etapem jego muzycznej edukacji. Wykształcenie akademickie zdobył w Wyższej Szkole Muzyki, Teatru i Mediów w Hanowerze na kierunku: pedagogika muzyczna i edukacja artystyczna, uzyskując dyplom magistra edukacji muzycznej w 2011 roku.

Doświadczenie zawodowe w dziedzinie sztuk muzycznych (dyrygenturze) :

Pianista i dyrygent - najpierw studiował grę na fortepianie w klasie prof. Arie Vardiego. Jako pianista koncertowy, występował w ponad 25 krajach świata oraz dokonał wielu nagrań z utworami Scarlatti'ego, Mozarta, Schumanna i Chopina. W latach 2013-2018 zdobywał szlify kapelmistrzowskie pod kierunkiem swojego Mistrza Marka Janowskiego, z którym pracował jako asystent z Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin, Dresdner Philharmonie oraz z hr-Sinfonieorchester (Hessischer Rundfunk). W sezonie 2017-2018 był stałym dyrygentem gościnnym Nürnberger Symphoniker. W kolejnym- 2018/2019 zadebiutował w Danii z Aalborg Symfoniorkester i Aarhus Symfoniorkester, gdzie oprócz utworów Schumanna, Rachmaninowa, Debussy'ego i Hindemitha dyrygował także prawykonaniem koncertu na organy Hammonda Andersa Koppela. Jego repertuar symfoniczny obejmuje wiele utworów zróżnicowanych stylistycznie, w tym wszystkie symfonie Beethovena, Schumanna i Brahmsa, a także szereg rzadko wykonywanych dzieł, takich jak VI Symfonia Karla Amadeusa Hartmanna,

Psalm 47 Florenta Schmitta czy Métaboles Henri Dutilleux. Oprócz wyżej wymienionych orkiestr Mateusz Molęda współpracował w tym czasie w charakterze dyrygenta gościnnego z Deutsches Kammerorchester Berlin, Jenaer Philharmonie, Carl Nielsen Academy Orchestra, Odense Symfoniorkester , z NFM Filharmonią Wrocławską, z Orkiestrą Symfoniczną Filharmonii im. Feliksa Nowowiejskiego w Olsztynie , Orkiestrą Symfoniczną Filharmonii im. Stanisława Moniuszki w Koszalinie, Orkiestrą Symfoniczną Filharmonii Świętokrzyskiej w Kielcach, prezentując się jako artysta aktywny i wielostronny.

Praca doktorska:

Składa się z dwóch części: *Dzieła artystycznego* w postaci nagrania video oraz *Opisu pracy doktorskiej* w formie pisemnej.

Dzieło artystyczne:

II Symfonia e-moll op.27 Sergiusza Rachmaninowa w wykonaniu Odense Symfony Orchestra pod dyрекcją Mateusza Molędy, zaprezentowana zostało publicznie i nagrana na żywo 7 listopada 2019 r. w Odense Koncerthaus- w Carl Nielsen Salen. Czas odtwarzania wynosi 62 minuty i 45 sekund. Producentem nagrania jest Klaus Kehlet Hansen, natomiast reżyserem dźwięku Klaus Moller-Jorgense. Tekst muzyczny zaprezentowany jest bez vide, z pominięciem powtórki ekspozycji w części pierwszej.

Aby dokonać właściwej oceny przedstawionego dzieła artystycznego należy uczynić to pod kątem uwag przedstawionych w pracy pisemnej i skonfrontować ich teoretyczne usytuowanie z osiągniętym rzeczywistym efektem w produkcji muzycznej i odpowiedzieć na zasadnicze pytania, czy Doktorant wykazał podczas koncertu wpływ myślenia polifonicznego na wyeksponowanie strukturalnego bogactwa partytury ?

Na pewno należy się zgodzić z Autorem dysertacji doktorskiej, że myślenie *quasi*-polifoniczne, z którym wiąże się równouprawnienie głosów, jest tym aspektem, który wymaga od dyrygenta dużej aktywności w procesie znajdowania interpretacji. Ukształtowanie melodyki, określenie artykulacji i znalezienie odpowiedniego czasu na realizację tekstu muzycznego zapisanego w partyturze, wymagają od dyrygenta nie tylko pokazania swojego punktu widzenia na dzieło, zgodnie ze swoją wiedzą i wrażliwością, ale także bezpośredniego przeniesienia na realizację podczas koncertu. Na pewno udało się Doktorantowi zestawić odpowiednie proporcje brzmieniowe zarówno w fakturze homofonicznej jak i polifonicznej, właściwie potraktować rolę akompaniamentu. Nie bez znaczenia pozostało odpowiednie eksponowanie nuty pedałowej. W warstwie melodycznej różnice pomiędzy kantyleną a melodyką figuracyjną osiąganą przy użyciu techniki kanonicznej czy fanfarowej przekonują. Budzi zastrzeżenia sposób prowadzenia linii melodycznej w wolnych tempach – nie za bardzo zgodny z zapisem partyturowym, jeśli chodzi o realizację widełek (cresc. – dim.) i zdecydowanie za małe kontrasty dynamiczne oraz pominięcie w wielu miejscach diminuenda. Równie niezrozumiałe

jest podkreślanie początku każdej frazy muzycznej, bez przewidywania i prowadzenia jej rozwoju jak i mylenia realizacji tenuto z akcentem. Na pewno zabrakło dyrygentowi w tej prezentacji, szczególnie we wstępie, myślenia linearnego i budowania formy dzieła, a skupił się na pracy motywicznej i przez to eksponowaniu kreski taktowej – co zaburzyło w znacznym stopniu narrację muzyczną. Proponowałbym Doktorantowi w tym miejscu mocno zastanowić się nad tempem i spróbować zastosować to zapisane w partyturze. Muszę natomiast wyrazić swoje uznanie dla doboru temp w częściach szybkich – niezwykle trafne, pozwalające orkiestrze na precyzyjną realizację teksty muzycznego a odbiorcom na klarowną i zrozumiałą percepcję. Zwraca również uwagę wyważony charakter brzmienia orkiestry – bez przerysowań, ale odpowiednio plastyczny. Mimo pewnych krytycznych uwag stwierdzam, że doktorant osiągnął zamierzony efekt artystyczny wykorzystując w zamierzony sposób wpływ myślenia polifonicznego na wyeksponowanie strukturalnego bogactwa partytury.

Opis pracy doktorskiej

II Symfonia e-moll op.27 Sergiusza Rachmaninowa. Rola myślenia quasi-polifonicznego w kształtowaniu interpretacji dyrygenckiej dzieła.

Problematyki badawcza podjęta w recenzowanej rozprawie w liczbie 140 i jest nadal relatywnie nowatorska w dziedzinie sztuk muzycznych. Stanowi opis dopełniający pracę artystyczną. Składa się ze wstępu, trzech rozdziałów oraz wniosków końcowych. W uwagach wstępnych przedstawiono uzasadnienie wyboru tematu, następnie opisano metodę analizy porównawczej. Dodatkowo, użyte dla potrzeb przeprowadzonego wywodu terminy „polifonia”, „myślenie quasi-polifoniczne” i „motto” zostały zdefiniowane w kontekście specyfiki tematu pracy. W rozdziale pierwszym zawarto omówienie miejsca, znaczenie i recepcję Rachmaninowa jako kompozytora w historii muzyki, w połączeniu z krótkim opisem jego kryzysów tożsamości i ich wpływu na twórczość kompozytorską. Następnie podjęto próbę określenia miejsca i znaczenia *II Symfonii* w całokształcie jego twórczości symfonicznej. Rozdział drugi przedstawia genezę utworu oraz jego szczegółową analizę muzyczną i płynące z niej syntetyczne wnioski uwzględniające użycie technik polifonicznych jako tradycyjnego środka kompozytorskiego i stylistycznego. Centralną część opisu stanowi rozdział trzeci, którego przedmiotem jest opis interpretacji dzieła artystycznego oraz praca dyrygenta nad koncepcją wykonawczą. Obejmuje on również zestawienie czterech wybranych nagrań płytowych *II Symfonii* z różnych okresów fonografii XX i XXI wieku, uwzględniające odmienną estetykę dźwięku oraz specyficzną kolorystykę i brzmienie poszczególnych orkiestr, skonfrontowane z nagraniem Doktoranta.

Dopełnienie niniejszej rozprawy stanowi wykaz źródeł, który obejmuje:

- 43 pozycje książkowe w języku angielskim, niemieckim, francuskim, rosyjskim i polskim, co świadczy o umiejętności wykorzystania przez Autora rozprawy bogatej literatury przedmiotu.
- partytury i nuty wydawnictw Muzgiz Moscow, Pavel Lamm, 1947/ Muzgiz Moscow, Georgy Krikor, 1960/ Dover Publications, Alexander Gutheil, 1999
- kilkadziesiąt artykułów i rozpraw naukowych, artykułów internetowych

- dokumenty muzyczne w postaci 17 nagrań II Symfonii S. Rachmaninowa na przestrzeni lat 1953-2018

Konkluzja dot. pracy pisemnej:

Praca doktorska napisana w sposób przemyślany i logiczny. Zawiera bardzo interesujący opis historyczny w oparciu o bardzo bogatą literaturę, definiujący znaczenie II Symfonii, genezę jej powstania, a przede wszystkim precyzyjną analizę muzyczną wraz z wnioskami niezbędnymi do właściwego podejścia do odczytania zapisu partyturowego. Warty podkreślenia wartości w tej pracy jest wykazanie zasadniczego wpływu faktury polifonicznej na interpretację dzieła, oddziałującej również w szczególny sposób na melodykę, harmonię, metrykę czy agogikę. Zastosowanie analizy porównawczej 4 różnych nagrań posłużyło Autorowi podparciu tezy, że myślenie *quasi*-polifoniczne jest rzadko podkreślane w praktyce wykonawczej w wystarczająco wyrazisty sposób, co uwypuklił z powodzeniem w swojej prezentacji dzieła artystycznego.

Od strony językowej i formalnej recenzowana dysertacja doktorska nie budzi zastrzeżeń. Pod względem redakcyjnym i lingwistycznym, a także w zakresie stosowania poprawnych zasad dla odsyłaczy bibliograficznych, pracę oceniam wysoko.

Pytania problemowe: Po zapoznaniu się z dysertacją miałbym pytania szczegółowe do Doktoranta, o odpowiedź na które prosiłbym podczas publicznej obrony:

1. Czy artykulacja jest wyznacznikiem stylu?
2. Czy i na ile technika dyrygencka może pomóc orkiestrze w jej realizacji?

KONKLUZJA KOŃCOWA

Przedłożone mi do recenzji dzieło artystyczne oraz związana z nim ściśle dysertacja doktorska przygotowana przez Pana magistra Mateusza Molędę jest dziełem i opracowaniem, które należy ocenić zdecydowanie pozytywnie. Jest to praca stanowiąca dowód biegłej orientacji Autora w projektowaniu i przeprowadzaniu artystycznych badań jakościowych, analizy danych i konstruowania wniosków. Uważam, że spełnia warunki określone w art. 13. Ust.2 pkt. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65 poz. 595 z późn. zmianami) i **wnioskuję** do Rady Dyscypliny Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej w Krakowie o dopuszczenie **Mateusza Molędy** do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

